

ЗА ДИЛЯН БЕНЕВ И УМЪДРЕЛИЯ ТЪЖЕН ОПТИМИЗЪМ

Светла Девкова, редактор на книгата „Противоборство“
(Изток-Запад, 2019)

Срещата на автора с редактора става по различни пътища и с различни крайни резултати – мой извод от дългия ми опит, с който всеки творец би се съгласил. Спектърът е огромен, а оценките неизбежно са субективни. Но читателят се интересува само от резултата – книгата.

Дилян Бенев беше издал шест книги с различни редактори, когато за подготвения нов ръкопис е решил, че му трябва редактор философ. Така по съвет на обща позната стигна до мен. Поколебах се, защото кратката художествена проза изисква специфични умения и афористичните форми не са в моето редакторско амплуа. Признавам и че тия кратки текстове, така изстрадани от автора, ме затрудняваха повече от много други дебели научни трудове.

От една страна, г-н Бенев се бореше мъжки за всяка дума и запетайка, която тук наистина е много, много важна.

От друга, за да съм в синхрон с неговото мислене и да съм му максимално полезна, се наложи да възстановявам знанията си в естествените науки и да чета за личности, които са в основата на общата ни култура, но винаги може да се върнат в днешното ни време в нов аспект и под необичаен ъгъл. Всеки прочел внимателно размислите на Дилян Бенев тук и в предходните му книги, ще го усети. Това няма да е единствената полза, уверявам ви от личен опит.

Заглавието на книгата ни връща към проблема за самотността на твореца на неговия връх – индивидуален и ветровит, иначе няма как да защити своето. (Няма да обигравам тук темата за Първотвореца – най-яркия пример за дилемата между „Осанна!“ и „Разпни го!“...) Прочетете тези осем реда пак и пак:

„... Моята същност е моята самота. А моята самота е моята свобода. За разлика от вас, които имате само свободата да се събирате помежду си, но нямате свободата да бъдете себе си. Като възмездие!“

Авторът не принуждава никого да го следва, защото самият той е приел да плати цената на решението си, но всеки от нас трябва да прецени на какво е способен. И винаги може да постъпи другояче. Тогава? Тогава Бенев и други мислители от древността и почти досега ни казват: „Ти решаваш! Имаш избор! Ако си силен, и ние ще сме по-силни. Ако си слаб, ако избираш компромиса и малодушието, поне уважавай по-смелите от себе си!“.

За такава възможна позиция на читателя и времето – върховния съдник за творбата – авторът говори в предисловието към третата част на книгата си.

Някои от фрагментите са актуално доказателство за това.

Оригинално и логично Дилян Бенев обвързва съдбите на Галилей и Коперник (според Църквата и Инквизицията) и Сократ, дал своя нравствен пример за мъжество в древността (стр. 132).

Тероризмът, стъпил върху научните постижения и политическите им приложения с диктата на военната заплаха, не е нова, но днес е все по-страховита тема, която ни залива всеки ден от медиите (стр. 139).

Не за пръв път го чувам и наблюдавам, но все тъй вярно ми звучи умъдреният му извод: *„колкото повече напредвате в първосигналните си изстъпления, толкова по-голяма обществена тежест придобивате“*

(стр. 105). Примерите от актуалната ни социална действителност тук и сега са достатъчни сред стремглавите кариери на личности както в политиката („калинки“ разнокалибрени), така и в други сфери.

За дилемата между научната постановка, че „въображението е повече от знанието“, и наблюденията от живота Дилан Бенев ни казва: „посредствеността като висша форма на незнание и простащина е много повече от въображението“ (стр. 116).

За статистиката, която вече не би трябвало да е „стъкмистика“ (но все още е...) четем: „Както няма човешко изследване, минаващо за истински научно, без да е минало през математически доказателства (по Леонардо) – така няма и социологическо изследване, минаващо за истинско, без да няма и задължителна доза **преиначени данни**“ (стр. 126).

За децата и внуците ни, които учат в престижни чуждестранни университети – добре, ако целта им е да се реализират като учени и професионалисти в различни области. Само че тук сатиричният акцент е върху девалвацията на дипломите, включително и на българските... (извод също от лични наблюдения, и то не само мои (стр. 124).

И никак не ми се иска, но съм принудена да призная, че Дилан Бенев е прав и когато прогнозира бъдещето на цивилизования човек все повече да слиза към първосигналните си инстинкти – а това означава: към звяра (стр. 114). Не ни харесва, нали? А дали не е прав...? Също така трудно ми е да не се съглася с авторовата съпоставка на Разума на човека с тъмните страни на уж същото човешко съзнание в последния фрагмент на книгата.

*Това е един от възможните прочити. Всеки ще има своя поглед и оценка на това, което Дилан Бенев ни предлага: **той провокира мисленето, а не диктува поведението. Читателят решава!***

21.11.2019 г.

НЧ „Младост 1971“ – София